

KONCERTNI LIST

FILHARMONIČNA SPLETNA UČILNICA

ČAJKOVSKI PO NARAVI

3. februar 2024 ob 10.00 in 12.00

Posnetek koncerta na www.filharmonija.si

IZVAJALCI

Orkester Slovenske filharmonije

Ana Erčulj, dirigentka

Franci Krevh, povezovalec

Spored:

P. I. Čajkovski:

Miniatura uvertura iz suite *Hrestač*, op. 71a

Ruski ples iz suite *Hrestač*, op. 71a

Tema laboda iz suite *Labodje jezero*, op. 20a

Ples majhnih labodov iz suite *Labodje jezero*, op. 20a

Izbor iz fantazijske uverture *Romeo in Julija*

Valček iz suite *Trnuljčica*, op. 66a (odlomek)

Tretji stavek iz *Četrte simfonije* (odlomek)

Četrty stavek iz *Četrte simfonije* (odlomek)

PETER ILJIČ ČAJKOVSKI se je rodil 7. maja 1840 v Rusiji. Njegov oče je bil uradnik, rudarski inženir, z drugo ženo je imel šest otrok, Peter je bil drugi po vrsti. Skladateljeva mati Alexandre d'Assier, Francozinja po rodu, je bila lepa in tenkočutna. Prav ona je bila Petrova prva učiteljica klavirja. Ko je bilo Petru komaj štirinajst let, je mati umrla za kolero. Zanj je bil to strašen udarec, od katerega si je le stežka in počasi opomogel.

Čeprav je bil sprva uradnik, se je odločil, da uradniško življenje ni zanj ter da bo postal skladatelj in dirigent. Ko so v Sankt Peterburgu ustanovili konservatorij, se je odpovedal službi in se vpisal na tečaj kompozicije, klavirja in flavte. Prevzemal je italijansko glasbo, spremljal gostujoče pevce na koncertih, obenem pa pisal opero in proučeval variacije, navdihujoč se pri Beethovnu in Brahmsu. Nato je postal učitelj harmonije in začel dirigirati. Zaradi stikov, povezanih z »zahodno« razlago njegovih del, je Čajkovski postal mednarodno priznan glasbenik.

Pozimi 1876/77 je v njegovo življenje vstopila bogata Nadežda von Meck, inteligentna in tenkočutna vdova, mati dvanajstih otrok. Radodarno se mu je posvetila; sprva je pri njem naročala skladbe, potem mu je nakazala letno rento, za katero je prosil skladatelj. Vse to je spremljal sporazum, da se nikoli ne bosta srečala: dvakrat sta se videla od daleč, vendar sta se pretvarjala, da se ne poznata. Čajkovski je tako lahko potoval in jo o potovanjih redno obveščal. Stike sta ohranjala le prek pisem, iz katerih je razbrati skladateljovo nadvse senzibilno osebnost. V tem času se je študentki Antonini Miljukovi posrečilo, da se je z njim poročila. To ga je privedlo na rob blaznosti, do mlade žene je čutil le odpor.

Kot gostujoči dirigent je nastopal v Evropi in Združenih državah Amerike. Med potovanji je zložil mnogo del in se začel zanimati za pravoslavno bogoslužje. 6. novembra 1893 je v Sankt Peterburgu umrl za kolero.

Bil je skladatelj simfonij, koncertov, oper, baletov, komorne glasbe in zborovske liturgične glasbe ruske pravoslavne cerkve. Njegove melodije so izvrstne, ganljive in globoke, orkestracija pa zelo barvita.

Tako kot Beethoven in Mahler se je tudi Čajkovski vsak dan rad po več ur sprehajal. Pravijo, da je prav med sprehodi dobil navdih za svoje čudovite balete.

- ROMANTIČNA GLASBA je izraz, s katerim označujemo obdobje evropske klasične glasbe med letoma 1800 in 1900. Pravzaprav z izrazom romantična glasba označujemo vso glasbo, ki je komponirana v slogovnih okvirih tega obdobja. Za romantične skladatelje sta najpomembnejša čustvo in domišljija. Bolj so se osredotočili na melodije in teme. Število glasbenikov v simfoničnem orkestru se v času romantike zelo poveča.

- BALET (izvirno italijansko *ballo* – ples) je scensko glasbeno delo, kjer zgodbo ob glasbeni spremljavi predstavljajo s plesom in pantomimo.
- ORKESTRACIJA je proces komponiranja in/ali aranžiranja za orkester, pri katerem skladatelj določene melodije, harmonije in ritem razdeli med različne inštrumente. Z orkestracijo posamezne melodije, harmonije in ritem »obleče« v različne zvočne barve – barve različnih inštrumentov v orkestru. Skladatelj mora zato posamezne inštrumente dobro poznati – njihove zvočne in tehnične zmožnosti.
- PIZZICATO (izgovorjeno picikato) je način igranja, ko godalci ne uporabijo loka, ampak na strune igrajo s prsti.

ANA ERČULJ, dirigentka

Ana Erčulj je leta 2022 zaključila magistrski študij orkestrskega dirigiranja na Akademiji za glasbo v Ljubljani pod mentorstvom prof. Marka Letonje in prof. Simona Dvoršaka z izvedbo *Uverture k operi Čarostrelec* (C. M. von Weber) in *Pulcinelle* (I. Stravinski) z orkestrom *Slovenske filharmonije*. Za izvedbo magistrskega koncerta je prejela študentsko Prešernovo nagrado Akademije za glasbo v Ljubljani. Leta 2022 je zaključila magistrski študij orkestrskega dirigiranja na Konservatoriju »Giuseppe Tartini« v Trstu pri prof. Marcu Angiusu z izvedbo opere E. Satieja *Socrates* in baleta *Apolon Musagete* (I. Stravinskega). Ana Erčulj je diplomirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz smeri Muzikologija in Sociologija kulture (2013), leta 2017 pa je na Akademiji za glasbo v Ljubljani diplomirala zborovsko dirigiranje pri prof. Sebastjanu Vrhovniku. Izpopolnjevala se je na Univerzi v Utrechtu (Nizozemska) in na Umetniški univerzi v Gradcu pri prof. Johannesu Prinzu.

Leta 2023 je pridobila štipendijo za udeležbo na mojstrskem tečaju »Glasba dvajsetega stoletja za instrumentalne ansamble« in v Benetkah nastopila z *Orkestrom Padove in Veneta*. V istem letu je sodelovala tudi z *Dubrovniškim simfoničnim orkestrom*.

V preteklih letih je sodelovala z različnimi orkestri kot so: *Simfonični orkester RTV*, zbor in orkester *SNG Opera in balet Ljubljana*, *Simfonični orkester AG*, *Pihalni orkester AG*, orkester tržaške operne hiše *Teatro lirico Giuseppe Verdi*, *Orkester študentov konservatorijev v Benetkah, Trstu in Novem Sadu*, *Obalni komorni orkester*, *Simfonični orkester Grex Symphonicorum*, *Simfonični orkester GŠ Novo mesto*.

Trenutno je ustanoviteljica in umetniška vodja vokalne skupine *Gallina* in dirigentka simfoničnega orkestra *Vladimir Lovec*, asistentka dirigenta Sebastjana Vrhovnika pri *Mešanemu zboru Glasbene matice* in gostujoča dirigentka *Obalnega komornega orkestra*.

Svoje znanje nadgrajuje na seminarjih in izobraževanjih za dirigente, pod vodstvom uveljavljenih dirigentov: Marko Letonja, Uroš Lajovic, Martina Batič, Marco Angius, Johannes Prinz, Ragnar Rasmussen, Steffan Schreyer, Georg Grün, Gary Graden in Stojan Kuret.

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Ni veliko simfoničnih orkestrrov, ki bi se lahko ponašali s tako bogato in dolgoletno tradicijo kot Orkester Slovenske filharmonije. Zaradi odlične geografske lege med Alpami in Jadranom je lahko glasbena umetnost sledila vplivom tako s severa in juga kot tudi z vzhoda in zahoda.

Orkester Slovenske filharmonije se s svojimi predhodnicami Academio Philharmonicorum (1701), Filharmonično družbo (1794) in prvo Slovensko filharmonijo (1908–1913) ponosno postavlja ob bok najstarejših na svetu. Med mnogimi uglednimi umetniki, ki so postali častni člani Slovenske filharmonije, srečamo Josefa Haydna, Ludwiga van Beethovna, Niccolaja Paganinija, Johannesa Brahmsa, Carlosa Kleiberja in številne druge. Orkester že vrsto koncertnih sezon prireja 36 abonmajskih koncertov v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, številne priložnostne koncerte in glasbene matineeje za mlade poslušalce. Orkester predstavlja državo na mnogih gostovanjih v tujini; v zadnjih letih so bila odmevna gostovanja z Ano Netrebko, Stingom in Mišo Majskim.

Slovenska filharmonija pripravlja različne koncertne cikle, v katerih lahko zagotovo najdete program zase:

- Filharmonični klasični koncerti (FKK)
- Same mogočne skladbe (SMS)
- Sodobne orkestrske skladbe (SOS)
- Družinski abonma (DA!)
- Sobotne izobraževalne matineeje (SIM)
- Pretežno vokalni cikel (PVC)
- Vokalno-instrumentalni program (VIP)

www.filharmonija.si